

BUNJEVKA U SENTANDREJI

Na jednoj književnoj večeri autorov tekst je pročitala glumica Srpskog pozorišta u Mađarskoj, poreklom Bunjevka; utisak beše tako autentičan da su kasnije, kada je monolog prikazan na televiziji, starije žene pustile suzu pred malim ekranima

Di sam se ja pomišala međ ove ludove?

Ta nisu mi rekli da će tako brzo izumriti.

A kako su bili ponositi kad su došli po mene u Ajmaš da me prosu!

"Mi že Sentandrejci, slavni cilog svita", pivali su ko pavijani – znate, oni s crvenim guzicama, fuj! (vidla sam ji u Alatkertu u Pešti). A naše kokoške biž u guvno! Nisu naviknute na taku dernjavu. Mi Bunjevci jako smo pitom narod, znate. Nemamo ono "mi že". Pazi: – že! U početku sam se sramotila što ne znam šta to znači, al posle vinčanja nisam izdržala (mislim se: sad mu je već svedno, uzo me čojk, ko mu je kriv što mi nije tražio diplomu), pa sam ga pitala šta mu znači ono "že", "mi že Sentandrejci", al mislite da je znavo? Guovno mačije! Počo je da štuca i muca, kolka sam ja glupava Bunjevka, ajmaška guska i kvočka. Svašta mi je reko, al samo zato što mu je bilo nezgodno što ne zna šta piva.

Bome, bila sam ja i glupava Bunjevka i ajmaška guska i kvočka, al samo onda kad mi se čojk obruko zbog himne. Inače nikad, nikad mi nije prebacivo što nisam Srpkinja. Nohisen, i dala bi mu ja po nosu da se usudio da laje: zašto me uzo ako mu se ne sviđa što sam Bunjevka? Al kažem, nikad nije bilo falinge zbog toga, znate, onda smo svi bili lipo zajedno, Južni Slovini. Odnosno Tužni Slovini, kako smo ondak divanli.

Jer jes bogami, jesmo tužni, žalosna nam majka. Sve nas je manje i manje, a onda se još i razdvajamo. Al dobro, serem se ja na politiku, mada ne znam šta nam fali kad divanimo istim jezikom. I ja sam se brzo naučila tu u Setandriji, povatala sam neke srpske riči, tanácsháza, zöldkereszt, pa su me privatili ko da sam i ja došla s patrijarom Čarnojevićem. Uf, kad to kažu, padaju u nesvist! Al neka, divno je tamo na Staroj vodi kod patrijarovog izvora. Šumica, vodica, žbunje, znate. Ta svi smo mi nestašni, i Srbi, i Bunjevci. Pa vala i Šokci, ako se dobro sićam.

No da ne duljim, tako sam se lipo uklopila da sam postala čuvar muzeja. Prvo nas je bilo više žena, radile smo na sminu, svaki dan druga, al kad su počele umirat, bilo je sve više posla, i eto na kraju ostanem sama.

Zamislite!

Sidim u muzeju i čuvam ikone.

To je sve što je ostalo.

Napolju u varoši već jedva ima Srba.

Ako oni tako nastavu, ja ću biti poslednji Srbin u Setandriji.

IZ RUBRIKE „POŠTANSKO SANDUČE“

Komplikacije sa realizmom

U lavirintu lažne istine i istinite laži – našoj redakciji se obraća glumica Srpskog pozorišta u Mađarskoj i traži našu pomoć da za javnost interpretira istinu o sebi

Ja vam kažem da nisam ko što triba, virujte mi. Uvik pristanem da divanim pred publikom ludorije, jer kobojaži to je samo izigravanje.

Fikcija. Tako kažemo mi Bunjevci, ikavicom: fikcija.

Što ekavicom znači ludorija.

Prošli put kad sam pristala da sigram Bunjevku u Setandriji. Povezala sam maramu, pa ajde na binu i kažem: ja sam Bunjevka, udala sam se u Setandriju i postala čuvar muzeja. A kad su Srbi izumrli, ostala sam sama s ikonama. Tako je poslednji Srbin u Setandriji bio Bunjevac. (I to ženski.)

Ludorija, zar ne? Odnosno fikcija. I to velika fikcija.

Al mlogi su mislili da je istina.

Čestitaju mi bogzna kako. Pitaju me kako divanimo kod kuće. Ja i muž! Srpski il bunjevački?

A ja luda kažem da je to svidno!

Bome, ko guska. I ja divanim ko da je to istina. Ko da i ja mislim da sam se udala u Setandriju.

Rekla sam daklem kolegi piscu da pazimo šta divanimo i pišemo. Osobito kad nas prikazuju na televiziji. Onda je gotovo: ljudi mislu da je sve istina.

Al naš pisac: baš ga briga. Kaže: nek viruju da je fikcija – istina.

To je po njemu vrhunac srpskog realizma.

A i hrvatskog.

Odnosno bunjevačkog.

Moguće, ja ne marim.

Al ovako možem čekat da me prosu.